

Cito en DLE, hoe zit het daarmee?

Cito heeft gekozen voor de Item Respons Theorie (IRT) als meettechniek in plaats van het Didactische Leeftijds Equivalent (DLE). Wij leggen u in deze flyer graag uit waarom.

DLE wordt in het onderwijs regelmatig gebruikt om leerlingen te volgen. Ook bij de doorverwijzing van leerlingen naar het leerwegondersteunend onderwijs (lwoo) en het praktijkonderwijs (pro) wordt DLE ingezet. Het onderwijskundig rapport dat u via ons Computerprogramma LOVS kunt genereren, geeft daarom voor die verwijzing de DLE-scores op de diverse toetsen. Desondanks heeft Cito niet gekozen voor het gebruik van de meettechniek DLE.

Onze bezwaren tegen de DLE meettechniek

Er kleeft een groot aantal bezwaren aan de DLE meettechniek. Kort samengevat:

- DLE gaat uit van een gelijkmatige ontwikkeling van een kind: iedere periode dezelfde groei. In de praktijk verloopt de ontwikkeling echter meestal onregelmatig. Leerlingen maken in de ene periode een grotere groei door dan in een andere periode.
- In de normering van een toets zouden voor DLE strikt genomen geen zittenblijvers moeten worden meegenomen. Zittenblijvers hebben immers een didactische leeftijd (DL) die hoger is dan kinderen die niet zijn gedoubleerd. In de praktijk worden de resultaten van zittenblijvers echter zelden tot nooit uit normeringsonderzoeken verwijderd, waardoor de DLE niet zuiver wordt bepaald.
- DLE maakt gebruik van interpolatie en extrapolatie. Dat wil zeggen dat scores op tussenliggende momenten geschat worden op basis van werkelijke scores. Zo wordt bijvoorbeeld de score van maart geschat op basis van de scores uit de normeringsonderzoeken van januari en juni. Tel daarbij op dat het uitgangspunt van DLE is dat de ontwikkelingsgroei gelijkmatig is en de spreiding gelijk. Met als gevolg DLE's die op een verwachte score in plaats van op de geobserveerde werkelijkheid zijn gebaseerd.
- Een DLE van vier maanden achterstand wekt ten onrechte de verwachting dat de achterstand van de leerling met vier maanden leertijd kan worden ingehaald. De DLE geeft echter geen inzicht in wat de leerling wel en niet weet. Er kan dan ook geen uitspraak gedaan worden over de tijd die nodig is om de achterstand in te lopen. Daar komt nog bij dat kleine nietszeggende scoreverschillen leiden tot aanzienlijke verschillen in DLE's als gemiddelde toetsscores in de tijd niet meer zo sterk toenemen.

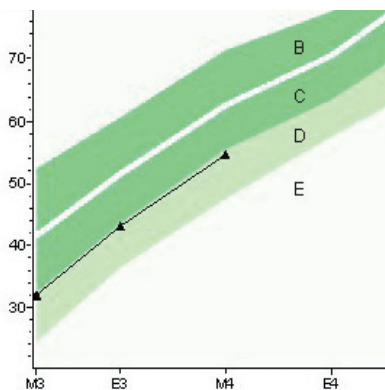
Hebt u behoefte aan een uitgebreide toelichting op de bezwaren tegen de DLE meettechniek? Lees dan 'Het drijfzand van didactische leeftijdsequivalenten' van Arne Evers en Wilma Resing.

Waarom wij kiezen voor de IRT meettechniek

Bij het volgen van leerlingen is het van belang om zo betrouwbaar mogelijk te meten. Aan de hand van de resultaten worden immers soms belangrijke beslissingen genomen. Alleen als je betrouwbaar meet, kun je gefundeerd antwoord geven op vragen als: 'welke kinderen verdienen nadere aandacht?', 'welke hulp hebben zij nodig?' en 'hoe kunnen we de groep en/of de school op een specifiek leergebied extra aandacht geven?'. Met de toetsen uit het Cito Volgstelsel primair onderwijs kan nauwkeurig bepaald worden of een leerling daadwerkelijk vooruit gaat. Ten eerste omdat onze toetsen volgens vaste kwaliteitscriteria tot stand komen, onder andere die van de COTAN. Meer daarover leest u in de flyer: 'Toetsscore, vaardigheidsscore... en dan?'. En ten tweede omdat de IRT meettechniek verschillende mogelijkheden biedt om toetsresultaten te analyseren.

De voordelen van de IRT meettechniek op een rijtje

- De leerling wordt niet vergeleken met de gemiddelde leerling, maar met zichzelf. Daartoe is voor elke inhoudsgebied een vaardigheidsschaal (een soort meetlat) ontwikkeld, waarmee we de vorderingen per leerling in kaart kunnen brengen. Op elk inhoudsgebied meten we hoeveel een leerling gegroeid is in vergelijking met een vorige toetsafname.
- Om te kunnen bepalen of de ontwikkeling van een leerling bevredigend is, hanteert het Cito Volgstelsel primair onderwijs een referentiekader van vijf banden waarbinnen een leerling zich kan ontwikkelen. Daarbij wordt niet uitgegaan van een lineaire (dus gelijkmatige) groei, maar van de groei zoals die in werkelijkheid plaatsvindt. Deze groei verschilt per vaardigheid, per jaar en per niveau. Deze gegevens hebben we ontleend aan de normeringsonderzoeken. Iedere leerling ontwikkelt zich in een eigen tempo en conform zijn eigen mogelijkheden. Zwakkere leerlingen ontwikkelen zich weliswaar langzamer, maar op zich kan hun vooruitgang best acceptabel zijn. Een leerling die zich binnen zijn eigen bandbreedte (bijvoorbeeld D-niveau) ontwikkelt, doet het op zich goed.

- Inhoudelijk gaat IRT nog een stap verder. Aan de hand van een vaardigheidsscore is af te leiden welke onderdelen uit een leer gebied een leerling niet of juist wel beheerst: de inhoudelijke interpretatie. Als we weten dat een leerling met een bepaalde vaardigheidsscore bepaalde onderdelen beheerst, is dat zeer relevante informatie die een leerkracht direct kan inzetten in zijn onderwijs. Denk bijvoorbeeld aan begrijpend lezen: op basis van de vaardigheidsscore wordt duidelijk welke boeken het meest in aanmerking komen om gelezen te worden. Bij Rekenen-Wiskunde is de informatie zelfs nog specifiek. Daar ziet u direct welke typen sommen een leerling beheerst, welke nog te moeilijk zijn en welke type sommen relevant zijn om aan te bieden.

Inhoudsbeschrijving M3	1	2	3	
<p>1 Tellen en ordenen</p> <p>1.1 Structuur van de telrij</p> <ul style="list-style-type: none"> • Verder- en terugtellen in sprongen van 1 en 2 vanaf een willekeurig getal 	<p>Welk getal komt vóór 77</p> <p>—</p>	<p>Welke bladzijden zijn weg?</p> <p>— en —</p>	<p>Welk huisnummer heeft het huis met de schoorsteen?</p> <p>—</p>	<p>Niveau</p> <p>E D C B A</p> <p>10 20 30 40 50 60 70</p> <p>— Vaardigheid</p> <p>E D C B A</p> <p>Gemiddelde vaardigheidsscores van scholen</p>
<p>1.2 Resultatief en structurend tellen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Resultatief tellen van zowel geordende als ongeordende hoeveelheden • Tellen met groepjes van 2, 5 en 10 	<p>Wiske gooit met 3 dobbelstenen. Hoeveel punten heeft zij gegooid?</p> <p>—</p>	<p>Hoeveel kralen zitten aan dit snoer?</p> <p>—</p>	<p>Hoeveel eieren zijn dit samen?</p> <p>—</p>	
<p>1.3 Vergelijken en ordenen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vergelijken en ordenen van getallen en hoeveelheden • Hierbij worden begrippen gebruikt als groter, kleiner, meer en minder. 	<p>Aan welk vel zitten minder postzegels</p> <p>—</p>	<p>Welk getal is kleiner dan 77</p> <p>9 6 8 10</p> <p>☐ ☐ ☐ ☐</p>	<p>Op de portemonnaie staat hoeveel stuivers alsk kind heeft. Wie heeft de minste stuivers?</p> <p>—</p>	

Cito concludeert

Onze keuze om niet te werken met DLE's is zeer fundamenteel. Natuurlijk realiseren wij ons dat de vraag leeft bij school en ouders waar de leerling staat in zijn ontwikkeling. Het Cito Volgsysteem primair onderwijs biedt dat antwoord. Wilt u de achterstand of voorsprong van een leerling bepalen? Kijk dan naar de groei in vaardigheid, zoals weergegeven op het alternatieve leerling-rapport en naar het functioneringsniveau van de leerling. Het functioneringsniveau van een leerling geeft aan met welke gemiddelde leerling in het reguliere basisonderwijs de vaardigheidsscore van de getoetste leerling te vergelijken is. Dit functioneringsniveau is alleen bedoeld om op een eenvoudigere wijze over de vaardigheidsscore van een leerling te communiceren. Cito adviseert om geen conclusies te trekken, die enkel gebaseerd zijn op het functioneringsniveau. De vaardigheidsscore gecombineerd met uw kennis over welk onderwijsaanbod de leerling heeft gehad, geeft het meest betrouwbaar aan wat een leerling kan. Wilt u meer weten over de interpretatie van vaardigheidsscores? Lees dan onze flyer 'Toetsscore, vaardigheidsscore... en dan?' en in de handleidingen van de Toetsen speciale leerlingen.